

R O Z S U D O K

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcov 1/ **I.**, bývajúcej v B., 2/ **I.**, bývajúceho v B., obom zastúpeným JUDr. V., advokátom M. s.r.o., so sídlom v B., proti žalovanému **S.**, so sídlom v B., **o určenie spôsobu výpočtu výšky náhrady za živý a mŕtvy inventár**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 27 C 5/2005, na dovolanie žalobcov 1/, 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2007 sp. zn. 9 Co 215/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolací súd **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. februára 2007 sp. zn. 9 Co 215/2006 ako i uznesenie Okresného súdu Bratislava I z 31. marca 2006 č.k. 27 C 5/2005-35 a vec vracia Okresnému súdu Bratislava I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobou z 22. decembra 2005 sa žalobcovia 1/, 2/ domáhali proti S. ako zástupcovi Slovenskej republiky, aby súd určil, že náhrada za živý a mŕtvy inventár na zabezpečenie poľnohospodárskej výroby sa poskytuje z rozlohovej výmery odňatej alebo vnesenej pôdy od pôvodného vlastníka.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 5. januára 2006 č.k. 27 C 5/2005-31 žalobcov 1/, 2/ prostredníctvom ich právneho zástupcu vyzval, aby pod následkom odmietnutia podania

(§ 43 ods. 2 O.s.p.) v lehote 10 dní doplnili petit žaloby tak, aby bolo zrejmé, čoho sa domáhajú s tým, že ak sa domáhajú „určenia“, aby uviedli aké právo alebo právny vzťah žiadajú určiť a v prípade, ak sa domáhajú peňažnej náhrady za živý a mŕtvy inventár, aby uviedli presne, akú sumu žiadajú. Ďalej ich vyzval, aby presne označili účastníkov konania na strane žalovanej uvedením, či žalujú Slovenskú republiku, pričom ako príslušný orgán oprávnený za štát konať uviedli S., alebo žalujú ako účastníka konania S..

Žalobcovia 1/, 2/ na uvedenú výzvu reagovali písomným podaním z 13. januára 2006. Uviedli v ňom údaje, ktoré podľa nich odstraňujú súdom vytýkané vady; za účastníka konania na strane žalovanej označili S. a petit žaloby doplnili tak, že žiadajú, aby „súd určil, že žalobcovia 1/, 2/ majú právo na poskytnutie náhrady od žalovaného za živý a mŕtvy inventár na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej výroby, v zmysle rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR, Regionálny odbor Komárno, zo dňa 22.04.1999, č. 3/1005/99, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14.06.1999, určenej z rozlohovej výmery odňatej alebo vnesenej pôdy od pôvodného vlastníka“. Zároveň k splneniu zákonného predpokladu určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. uviedli, že samotný ich nárok na poskytnutie náhrady za živý a mŕtvy inventár nie je medzi účastníkmi konania pochybný ani sporný, že pochybným je len spôsob výpočtu nároku, a preto je daný naliehavý právny záujem na určení, z akej rozlohy pôdy má byť táto náhrada poskytnutá.

Okresný súd Bratislava I uznesením z 31. marca 2006 č.k. 27 C 5/2005-35 podanie žalobcov 1/, 2/ z 21. decembra 2005 doručené súdu 22. decembra 2005 odmietol a žiadnemu z účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. Podanie odmietol z dôvodu, že žalobcovia 1/, 2/ neodstránili vady žaloby tak, ako boli vyzvaní, hoci o následkoch odmietnutia podania boli poučení. Ani z doplnenia žaloby nie je zrejmé, kto je žalovaným a petit nie je zjavný, určitý a tento nemožno subsumovať pod ustanovenie § 80 písm. c/ O.s.p. ani pod ustanovenie § 80 písm. b/ O.s.p. z dôvodu jeho nespôsobilosti určiť právo žalobcov 1/, 2/, resp. právny vzťah medzi účastníkmi konania, ako i vykonateľnú povinnosť žalovanému. Poukázal na to, že nevyhnutnou náležitosťou žaloby je petit (návrh výroku rozhodnutia vo veci), ktorým účastník vyjadruje, akým spôsobom má súd o jeho nároku rozhodnúť, aké práva medzi účastníkmi konania alebo voči tretím osobám sa majú rozhodnutím súdu deklarovať alebo konštituovať, prípadne aké povinnosti uložiť, a ďalej na to, že absencia zrozumiteľného, no najmä určitého a vykonateľného petitu v žalobe je prekážkou konania o ňom, čoho procesným následkom je odmietnutie podania (návrhu

žaloby) ako celku v zmysle § 43 ods. 2 O.s.p. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Na odvolanie žalobcov 1/, 2/ Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. februára 2007 sp. zn. 9 Co 215/2006 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, že petit podanej žaloby a jej doplnenia je nejasný, neurčitý, nezrozumiteľný, materiálne nevykonateľný. Bol toho názoru, že podanie žalobcov 1/, 2/ nie je žalobou v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. a ani žalobou v zmysle § 80 písm. b/ O.s.p., keď nadovšetko absentuje suma, zaplattenia ktorej sa od žalovaného domáhajú, pričom táto skutočnosť je podstatnou vadou konania, pre ktorú nie je možno v ňom pokračovať. Odvolací súd mal za to, že žalobcovia 1/, 2/ sa mali od žalovaného domáhať náhrady za živý a mŕtvy inventár v konkrétnej výške a súd by v konaní bol povinný skúmať, v akej výške im náhrada prináleží v zmysle § 20 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku a nariadenia vlády č. 97/1992 Zb., ktorým sa upravujú niektoré otázky náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. So zreteľom na to odvolací súd vecne správne uznesenie prvostupňového súdu potvrdil (§ 219 O.s.p.). Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/, 2/. Uviedli, že v plnom rozsahu rešpektovali výzvu súdu prvého stupňa a odstránili všetky vady žaloby, ktoré im boli vytýkané. Ak napriek tomu došlo k odmietnutiu podania, bola im postupom súdov odňatá možnosť konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Vzhľadom na to žiadali, aby dovolací súd zrušil nielen napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ale aj súdu prvého stupňa a vec aby vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcov 1/, 2/ písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Pokiaľ bolo napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vydané v tejto procesnej forme, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo potvrdzujúce uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa ak a/ odvolací súd v ňom vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide po právnej stránke o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo ak c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.). Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky niektorého z uvedených uznesení, a preto prípustnosť dovolania z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nemožno vyvodit'.

So zreteľom na to by prípustnosť dovolania prichádzala do úvahy len v prípade výskytu niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p.; povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre odvolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak je konanie, v ktorom bolo vydané, postihnuté niektorou zo závažných, v ňom vymenovaných procesných väd (nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, zákonom predpísaného spôsobu začatia konania, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. dovolatelia nenamietali a v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p. nemožno vyvodit'.

V dovolaní sa ako dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. uvádza, že žalobcom 1/, 2/ bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať. Pod odňatím možností pred

súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) treba rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O postup odnímajúci účastníkovi možnosť pred súdom konať ide tiež vtedy, ak súd podľa § 43 ods. 2 O.s.p. odmietne podanie (žalobu), hoci podmienky pre tento postup nie sú dané.

Keďže súd (až na prípady uvedené v zákone - vid' § 81 ods. 1 O.s.p.) nezačína konanie z vlastnej iniciatívy, ale na podnet účastníka, je zásadne vecou toho, kto navrhuje začatie konania, aby žalobu prispôbil po stránke formulačnej a obsahovej § 79 ods. 1 O.s.p.

Najdôležitejšou obsahovou náležitosťou žaloby je žalobný návrh (petit). V ňom žalobca uvádza, ako by podľa jeho želania mal súd rozhodnúť, resp. ako by mal znieť výrok jeho rozsudku. Ním zároveň stanovuje rozsah požadovanej súdnej ochrany a určuje súdu medze toho, o čom a ako má rozhodnúť. Pretože v podstate ide o návrh súdneho výroku, kladie zákon na formuláciu petitu určité požiadavky, rešpektovaním ktorých sa zabezpečuje presnosť a určitosť výrokov rozsudkov. Presný a určitý petit je síce pre súd rámcom rozhodovania, z ktorého nesmie vybočiť a ktorý môže prekročiť len v taxatívne vymedzených prípadoch (§ 153 ods. 2 O.s.p.), to však v plnom rozsahu platí len z hľadiska obsahu petitu a podstaty zmyslu toho, čoho sa žalobca v konaní domáha. V žiadnom prípade to ale neznamená, že by súd pri svojom rozhodovaní bol do najmenších podrobností viazaný výrazovými prostriedkami použitými v texte petitu alebo jeho doslovným znením (vrátane slov, slovných spojení, ba dokonca aj eventuálnych gramatických chýb) a že by sa prípadnou odlišnou formuláciou výroku svojho rozhodnutia, než zodpovedá doslovnému zneniu žalobného petitu, dopúšťal procesnej vady v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p. Naopak tam, kde je to potrebné, je dokonca povinnosťou súdu upraviť formulačne petit žaloby tak, aby zodpovedal objektívnemu hmotnému právu a aby jeho formulácia zodpovedala dovoleným spôsobom výkonu rozhodnutia.

Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 79 ods. 1 nevyžaduje, aby žalobca po stránke formálnej do najmenších podrobností formuloval návrh budúceho výroku súdneho rozhodnutia. Z jeho doslovného znenia je zrejmé, že za postačujúce považuje, ak žalobca v žalobe vyjadří podstatu (zmysel) toho, čoho sa v konaní na základe opísaného skutkového stavu domáha. Petit žaloby, tak ako žalobca formuluje v podanej žalobe alebo neskôr v priebehu konania, je súd povinný posudzovať čisto z hľadiska obsahového (t.j. či je v žalobe

dostatočne presne, určito a zrozumiteľne vyjadrené, čo žalobca žiada). Súd do výroku svojho rozhodnutia nemusí prevziať doslovne žalobcom naformulovaný petit žaloby, môže v ňom vykonať také zásahy, ktoré zachovávajú podstatu petitu a nemenia jeho zmysel.

V prejednávanej veci na súdoch nižších stupňov, a napokon aj v predmetnom dovolacom konaní (tu však len z hľadiska preskúmania existencie procesnej vady uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p.) išlo o posúdenie otázky splnenia procesných podmienok odmietnutia žaloby (podania) v zmysle § 43 ods. 2 O.s.p., ktorou sa žalobcovia 1/, 2/ domáhali, aby súd určil, že „žalobcovia 1/, 2/ majú právo na poskytnutie náhrady od žalovaného za živý a mŕtvy inventár na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej výroby, v zmysle rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR, Regionálny odbor Komárno, zo dňa 22.04.1999, č. 3/1005/99, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 14.06.1999, určenej z rozlohovej výmery odňatej alebo vnesenej pôdy od pôvodného vlastníka“.

Dovolací súd záver odvolacieho súdu, podľa ktorého podanie žalobcov 1/, 2/ (č.l. 1 až 4 spisu) spolu s jeho doplnením (č.l. 33 –34 spisu) nie je žalobou v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., nepovažuje za správny. Podľa dovolacieho súdu zo žaloby, ako i k nej pripojených dokladov, jej doplnenia možno jednoznačne vyvodiť, že žalobcom 1/, 2/ išlo o určenie spôsobu výpočtu výšky náhrady za živý a mŕtvy inventár, pričom sami navrhujú tento spôsob určiť podľa rozlohovej výmery odňatej alebo vnesenej pôdy od pôvodného vlastníka, teda ide o žalobu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. Žalobcami 1/, 2/ navrhovaný petit nevykazuje známky neurčitosti, nezrozumiteľnosti, a nie je v rozpore ani s obsahom žaloby; v žalobe je dostatočne presne, určito a zrozumiteľne vyjadrené, čo žalobcovia 1/, 2/ žiadajú.

Dovolací súd v tejto súvislosti poznamenáva, že otázka existencie naliehavého právneho záujmu žalobcov 1/, 2/ na požadovanom určení, že majú právo na poskytnutie náhrady za živý a mŕtvy inventár na zabezpečenie prevádzky poľnohospodárskej výroby, určenej z rozlohovej výmery odňatej alebo vnesenej pôdy od pôvodného vlastníka, má procesnoprávnu povahu a súvisí s posúdením, či žalobcovia 1/, 2/ sú procesne oprávnení domáhať sa ochrany svojich práv nimi zvoleným procesnoprávnym prostriedkom. Skúmanie otázky naliehavého právneho záujmu je podmienkou prípustnosti žaloby na určenie v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.; posúdenie procesnej prípustnosti žaloby z hľadiska preukázania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.) je v prípade

určovacej žaloby súčasťou právneho posúdenia veci súdom a nepreukázanie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je dôvodom jej zamietnutia.

Za tejto vyššie uvedenej situácie, keď odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bolo podanie žalobcov 1/, 2/ odmietnuté z dôvodu, že žaloba nemala potrebné náležitosti (§ 43 ods. 2 O.s.p.), je zrejmé, že žalobcom 1/, 2/ bola znemožnená realizácia ich procesného práva na to, aby súd konal ďalej o ich žalobe a že teda v predmetnom konaní došlo k procesnej vade podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., zakladajúcej prípustnosť dovolania. Táto vada je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie zrušiť. Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť totiž považované za správne.

So zreteľom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté potvrdzujúce uznesenie Krajského súdu v Bratislave zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p.; pre rovnakú vadu zrušil tiež uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým tento odmietol podanie žalobcov 1/, 2/, a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júla 2008

JUDr. Daniela S u č a n s k á , v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: